

4+4+4 Modelinin Paydaşlar Bağlamında Değerlendirilmesi: Aktif Katılım mı? Pasif Direniş mi?

4 +4 +4 Evaluation Model in the Context of stakeholders: Is Active Participation? Passive Resistance?

Doç. Dr. Erdal BAY¹ - Arş. Gör. Azmi TÜRKAN² - Şeyma TOSUN³ - Fethiye DELİÇAY⁴
Gamze Nur ATEŞ⁵ - Tümay PAMUK⁶ - Saliha ÖZKAN⁷ - Doç. Dr. Servet DEMİR⁸

Özet

Bu çalışmanın amacı, eğitim süreçleriyle doğrudan ilgili olan paydaşların 4+4+4 eğitim modeline dair görüşlerini analiz etmektir. Karma araştırma yaklaşımı seçilen çalışmanın evrenini Gaziantep İli Şehitkamil ilçesindeki paydaşlar oluşturmaktadır. Paydaşların bu modele ilişkin bilişsel düzeylerinin “orta düzeyde” olduğu bulunmuştur. Paydaşların bu değişikliğin temel amacının birincil olarak bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre mesleki eğitime yönlendirmek olduğunu düşündükleri bulunmuştur. İmam-hatip okullarının açılarak dini eğitim imkânı sağlanması vb. nedenlerden dolayı bu değişimin gerekli olduğuna dair görüşler olduğu gibi okula başlama yaşının çocuklara uygun olmaması vb. nedenlerden dolayı bu değişimin gerekli olmadığı yönünde olumsuz görüşlerde bulunmaktadır.

Bu modele ilişkin bilgiye ulaşmada en çok internetin, en az ise bilimsel makalelerin kullanıldığı ve internetin “orta” bilimsel yayınların “çok düşük” düzeyde yeterli görüldüğü belirlenmiştir. Paydaşların bu modele ilişkin tutumlarının “yüksek” düzeyde olumlu olduğu bulunmuştur. Bu modelin uygulanma sürecinde, altyapı eksikliği nedeniyle kalabalık sınıflarda düzensizlik yaşanması vb sorunlar yaşandığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak, paydaşların 4+4+4 modeli ile ilgili bilişsel düzeylerinin yeterli olmadığı ve bilgiye ulaşma kaynaklarının bilimsel ve yeterli olmadığı, bu değişimin

¹ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. erdalbay@hotmail.com

² Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. azmiturkan@hotmail.com

³ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. seyma_tsn@hotmail.com

⁴ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. fethiyegunen@hotmail.com

⁵ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. gmzats@hotmail.com

⁶ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. tumay.p@hotmail.com

⁷ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. s_ozdemir01@hotmail.com

⁸ Gaziantep Üniversitesi, Eğitim fakültesi, Eğitim Prog. Öğrt. A.B.D. sdemir@gantep.edu.tr

gerekliliğine dair olumsuz görüşler (direniş) olmasına rağmen olumlu tutum olduğu, değişim sürecinde mutlaka paydaşların görüşlerinin alınması gerektiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: 4+4+4, eğitim sistemi, paydaş

Abstract

The aim of this study is to determine the views of the stakeholders who are directly related to the educational processes about 4+4+4 model. Mixed method was used to manner the aim. The sample of the study was the stakeholders who are in Sehitkamil, Gaziantep. The cognitive levels of the stakeholders on the model have been found middle level. It was found that stakeholders accepted that the interest, needs and abilities of students were taken into account for guiding to vocational education was the main purpose of this change as the primary. There was views of change that was required because of Imam-hatip schools opened to ensure religious education, however there was views of change that was not required because of the starting school age was not suitable for children.

As a result, it was said that the cognitive levels of the stakeholders on the model was not enough, the resource of accessing to information was not sufficient and scientific, there were positive and negative opinions about the necessity of change, in change process, stakeholder views should be taken should take into account.

Key words: 4+4+4, education system, stakeholder

1. Giriş

Değişim, bir zaman dilimi içindeki değişikliklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2013). Günümüzde birçok alanda olduğu gibi bilgi ve teknoloji alanında sürekli bir değişim yaşanmaktadır. Öyle ki ülkelerin gelişmişlik düzeyi ürettiği ve tükettiği bilgi miktarıyla değerlendirilir hale gelmiştir (Ayhan, 2002). Gelecek nesillere bilgi ve kültür aktarımının aracı durumundaki eğitim sistemlerinin de bu değişimden etkilenmemesi düşünülemez. Bilgi toplumunda egemen olan “üretim paradigması” bilgi tabanını değiştirdiği gibi eğitilmiş insanın tanımını ve öğrenme-öğretmeye ilişkin yaklaşımları da etkilemektedir (Genç ve Eryaman, 2008). Bilimsel alanda yaşanan gelişmeler, bilginin sürekli gelişimi ve artışı, öğrenme ve öğretmedeki kuram ve yaklaşımlarda yaşanan dönüşümler eğitim sistemlerinin değişmesine ve gelişmesine duyulan ihtiyacı artırmaktadır.

Çağı yakalamaya çalışan her toplum gelecekte var olmak ve ülke ekonomisine katkıda bulunacak nitelikli bireyler yetiştirmek adına eğitim sistemlerinde düzenlemeler yapmaktadır. Örneğin Kore eğitim reformunda; “toplumsallığın yerini bireyselliğin almasını sağlamak” (Revised 7th. National Curriculum, 2004; Han, 2004); Japon eğitim reformunda “öğrenci performansını artırma” (Wong, 2007),

Avustralya eğitim reformunda “öğrencinin bütün kabiliyet ve becerisini tam olarak geliştirmek” (<http://www.dest.gov.au/>) ve Danimarka reformunda ise “öğrencilerin yetenek ve eğilimlerine uygun öğrenen merkezli eğitim sunmak” (<http://eng.uvm.dk/education>) şeklinde değişimler yapılmıştır (Akpınar ve Aydın, 2007). Malezya’da halen devam etmekte olan köklü bir reform hareketiyle, bireylerin zeki, ruhsal olarak sağlıklı, heyecanlı ve fiziksel olarak dengeli olabilmeleri için bireysel potansiyellerini geliştirmek ayrıca Tanrı’ya bağlılığı tam olan bireyler yetiştirilmesi istenmektedir amaçlanmıştır. Bu reform hareketiyle Malezya 2009 yılı itibariyle okuma yazma oranı % 95 olmuş ve son yıllarda TIMMS (Trends in International Mathematics and Science Study) sınavında yüksek performans gösteren ülkeler arasında yer almıştır (Kırtak Ad ve Er, 2011).

Ülkemizde de değişim sürecine uyum sağlamak adına farklı dönemlerde çeşitli eğitim kademelerine yönelik değişikliklere gidilmiştir. Türk eğitim tarihinin yakın geçmişi incelendiğinde 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanununda ilköğretimin 8 yıl olarak düzenlendiği görülmektedir. 1981-1982’de deneme çalışmaları başlayan bu modele göre temel eğitim 7-14 yaşları arası çocukların eğitimini kapsar ve zorunludur (Akyüz, 2009). Adı geçen model, 1992’de yayınlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde “mecburi öğrenim çağı çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 14 yaşını bitirip 15 yaşına girdiği yılın öğretim yılında biter” şeklinde düzenlenmiş, 1997-1998 eğitim-öğretim yılı itibariyle de ülke genelinde uygulanmaya başlanmıştır.

İlköğretime yönelik diğer bir yenilik ise 2005-2006 eğitim öğretim yılında hayata geçirilmiştir. Buna göre Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca 1. ve 5. Sınıf öğretim programları yenilenmiş, ses temelli cümle okuma yöntemi ile yazının eğik el yazısı harfleriyle öğretimine başlanmıştır. Küreselleşme, AB ile uyum yasaları ve yapılandırmacı yaklaşıma göre değişim sağlayan Avustralya, İngiltere, İrlanda, ABD, Y. Zelanda, İspanya, Finlandiya, İsrail, Kanada ve Singapur gibi ülkelerin etkisi olduğunu söylenebilir (Aşkar, Paykoç, Korkut, Olkun, Yangın ve Çakıroğlu, 2006).

Değişen koşullar ve artan ihtiyaçlar nedeniyle toplumda eğitimli birey sayısını artırmak ve dünyadaki eğitim süresi ortalamaları yakalamak adına 2012-2013 eğitim öğretim yılı itibariyle sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime son verilerek önemli bir değişikliğe gidilmiş ve yeni bir model olarak 4+4+4 eğitim modeli uygulamaya konmuştur. Kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen ve zorunlu eğitimi 12 yıla çıkaran kanunla eğitim sisteminde başlayan yeni dönemin iki temel amacından biri toplumun ortalama eğitim süresini yükseltmek, diğeri ise eğitim sisteminin bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin gerektirdiği yönlendirmeyi mümkün kılacak şekilde düzenlenmesi olduğu belirtilmiştir (MEB, 2012).

4+4+4 eğitim modeli ile;

Uygulanmakta olan 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim yerine, 12 yıllık zorunlu kademeli eğitim getirilerek 12 yıllık süre üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe

4 yıl süreli ilkokul (1. 2. 3.ve 4. sınıf), ikinci kademe 4 yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir

İlköğretim çağı 6 - 13 yaş olarak değiştirilmiştir. Eylül ayı sonu itibarıyla 5 yaşını doldurmuş, 6 yaşına giren çocuklar ilköğretime başlayabileceklerdir.

Okul öncesine yönelik herhangi bir değişikliğe gidilmemiş mevcut sistemde 37 - 72 ay arasındaki çocuklar okul öncesi eğitimi alabilirken yine 36 ayını tamamlamış çocuklar okul öncesi eğitime başlayabileceklerdir.

Zorunlu temel eğitime başlama yaşı değiştirilerek 30 Eylül 2012 tarihi itibarıyla 37 - 66 ay arasındaki çocukların anaokulunda veya uygulama sınıflarında, 48-66 ay arasındaki çocukların ise anasınıflarında okul öncesi eğitim almaları amaçlanmıştır.

Ayrıca ortaokul ve liselerde, Kuran-ı Kerim ve Hz. Peygamberin hayatının(Si-yer) seçmeli ders olarak konulması kararı alınmıştır.

Yukarıda görüleceği gibi 4+4+4 modeli Türk eğitim sisteminde önemli değişikliklere sebep olmuştur. 1997 yılından beri uygulanan sistem modeli değiştirilerek 5+3'ten 4+4+4 modeline geçilmiştir. Böylece ilköğretim okulları, ilkokul, orta okul, imam hatip orta okulu olmak üzere ayrılmış, beşinci sınıflar orta okul kademesine girmiş ve de beşinci sınıflara branş öğretmenleri girmeye başlamıştır. Ayrıca okula başlama yaşının küçültülmesiyle birlikte (60 - 72 ay) okul öncesi eğitimi uygulaması zorunlu olmaktan çıkıp ailelerin tercihine bırakılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığının "12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular - Cevaplar" başlıklı bildirisinde uluslararası toplumda, ilköğretim eğitiminin yetersiz kaldığı ve tüm nüfusun en azından lise düzeyinde eğitim alması gerektiği yaygın olarak kabul edildiği ifade edilmiş, 1970'li yıllardan itibaren ise OECD ülkelerinde lise eğitiminin çağ nüfusunun tamamına yaygınlaştırılması ve üniversite öncesi eğitimin süresini uzatarak, genç nüfusun mümkün olduğunca daha uzun süre eğitim alması yönünde politikalar oluşturulduğu belirtilmiştir. Bu sebeple de ülkemizde eğitim süresinin uzatılması gerekliliği vurgulanmaya başlanmıştır. Zorunlu eğitim süreleri açısından bakıldığında; Finlandiya'da ve Japonya'da eğitim dokuz yıl zorunludur. Fransa'da ise beş yıllık ilkokulun üzerine orta öğretim başlar; dört yıl ortaokul, 3 yıl lise eğitimi vardır. Bu yeni model ile zorunlu eğitim süresi 12 yıla çıkarılmıştır ve yapılan bu değişiklik ile zorunlu eğitim süresi açısından en uzun eğitim süresine sahip ülkelerden biri Türkiye olmuştur (MEB, 2012).

Zorunlu eğitime başlama yaşı 3-7 arasında değişiyor. Ülkelerin çoğunluğunda zorunlu eğitime başlama yaşı 6 iken, 38 ülkede zorunlu eğitime 6 yaştan önce başlanıyor. Zorunlu eğitime başlama yaşı 7 olan 44, 6 olan 113, 5 olan 33, 4 olan 4 ve 3 olan 1 ülke bulunuyor. Örneğin; Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Almanya, İrlanda, Estonya, Fransa, İtalya, Avusturya, Romanya, Portekiz, Polonya, ABD, Avustralya, Kore, Japonya'da 6 olarak uygulanıyor. Bulgaristan, Finlandiya ve İsveç'te 7, Macaristan, Hollanda ve Malta'da 5, İngiltere'de ise 4-5 yaşındaki ço-

cuklar zorunlu eğitime başlıyor (Güven, 2012). Yapılan bu değişimle bizim öğrencilerimizin okula başlama yaşı birçok ülkeyle paralel hale getirilmiştir.

Yapılan bu uygulamayla eğitim sistemimizin dünyaya uyum sağlama amacıyla köklü bir değişim sürecine girdiği söylenebilir. Ancak bu değişim sürecinin bilimsel bir program değerlendirme anlayışı ile değerlendirilmesi gerekmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, uygulamanın yeni olması ve pilot uygulamaların yapılmamasından dolayı değişikliğin etkililiği üzerine yeterince çalışma yapılmadığı görülmektedir. Kuzu ve Eroğlu (2012) tarafından yapılan “Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının 12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi” başlıklı çalışmada, üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının modele dair görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Söz konusu çalışmada öğretim elemanlarının 12 yıllık zorunlu eğitim sistemine ilişkin yeterince bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanları 12 yıllık zorunlu kesintili eğitim uygulamasına ilişkin bilgilere genel olarak internet, yazılı ve görsel medya aracılığıyla ulaştıkları görülmektedir. Öğretmen yetiştirmede önemli bir role sahip olan eğitim fakültesi öğretim elemanlarının bu konuya ilişkin bilgi düzeyleri ve bilgi kaynakları konunun akademik bağlamda yeterince tartışılmadığını göstermektedir.

Akpınar, Yıldırım, ve Karahan (2012) tarafından yapılan çalışmada, “beşinci sınıfta fen bilimleri dersinin alan öğretmenleri tarafından işlenmesinin fen bilimleri ve sınıf öğretmen adaylarının yeterlilikleri açısından değerlendirme amaçlanmıştır. Araştırmada fen bilimleri öğretmen adaylarının sınıf öğretmen adaylarından daha fazla öz yeterlik inancına ve daha az kavram yanılgılarına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda beşinci sınıf fen bilimleri dersinin alan öğretmeni tarafından okutulması şeklindeki düzenlemenin yerinde bir uygulama olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Gürbüztürk, Kasa, ve Ersöz, (2012) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmeni Adaylarının 4+4+4 Eğitim Sistemine Yönelik Görüşleri” başlıklı çalışmada da sınıf öğretmeni adaylarının sistem ile ilgili olarak kısmen bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde genel olarak üniversite çevresindeki katılımcıların düşünce ve görüşlerine başvurulmuştur. Bu sürecin bizatihi uygulayıcı olan öğretmen ve diğer paydaşların görüşlerinin belirlenmesine ihtiyaç vardır.

Bu araştırmada, eğitim sisteminin temel parçaları durumundaki öğretmen, idareci ve sivil toplum kuruluşlarındaki yetkililerin görüşleri doğrultusunda 4+4+4 eğitim modelinin değerlendirmesinin yapılması amaçlanmıştır.

1.1. Araştırmanın amacı

Bu çalışmanın temel amacı, eğitim süreçleriyle doğrudan ilgili olan paydaşların (öğretmen, idareci ve eğitimle ilgili Sivil Toplum –STK- kuruluşlarındaki yetkililer ve Millî Eğitim Müdürlüğü ARGE çalışanlarının) 4+4+4 eğitim modeline dair görüşlerini analiz etmektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

Eğitimle ilgili paydaşların;

4+4+4 modeline ilişkin bilişsel düzeyleri anlamlı farklılık göstermekte midir?

Bu modellerle ilgili bilgiye ulaşma kaynakları ve bu kaynakların yeterlilik düzeyi-
ne ilişkin görüşleri nedir?

Bu değişikliğin temel amacının ne olduğuna ilişkin görüşleri nedir?

Bu modelin gerekliliğine ilişkin görüşleri nedir?

Bu model uygulanmadan önce paydaşların görüşlerinin alınmasına yönelik
düşünceleri nedir?

4+4+4 modeline ilişkin tutumları ne düzeydedir? ve anlamlı farklılık göster-
mekte midir?

4+4+4 modelinin uygulama sürecinde karşılaşılan eksikliklere ilişkin görüşleri
nedir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın yapıldığı çalışma grubu, veri toplama aracını, verilerin toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, eğitimle ilgili paydaşların değişen eğitim modeli yönelik gö-
rüşleri tespit edilmek istendiğinden var olan bir durumu olduğu şekliyle betimle-
meyi amaçlayan betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Bu araştırmada nitel ve
nicel araştırma teknikleri birlikte karma yaklaşım olarak kullanılmıştır (McMil-
lan & Schumacher, 2006).

2.2. Araştırma örnekleme

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden branşlarına göre örnekleme
seçme metodu kullanılmıştır. Araştırmaya, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Ga-
ziantep ili Şehitkamil ilçesinde görev yapan öğretmenler, yöneticiler ve eğitimle
ilgili STK'ların (Sivil Toplum Kuruluşu) yöneticileri ve Milli Eğitim Müdürlüğü
ARGE biriminde görev yapanlar katılmıştır. Araştırma 601 kişi üzerinde gerçek-
leştirilmiştir. Örnekleme ilişkin dağılım Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Örneklemeye ilişkin değerler

	Sınıf	Branş	Yönetici	STK	
Erkek	208	72	37	33	350
Bayan	213	35	3	0	251
Toplam	421	107	40	33	601

Araştırma örneklemini oluşturan 528 öğretmen Şehitkamil ilçesinde bulunan 41 ilkokul ve ortaokulda görev yapmaktadır. Her okuldan 5 tane 1. sınıf öğretmeni, 2 branş, 1 yönetici örnekleme seçilmiştir. Gaziantep ilinde faaliyet gösteren eğitimle ilgili Türk Eğitim Sendikası (TES), Eğitim Bir Sendikası (EBS), Aktif-Sen yöneticileri ve AR-GE çalışanları da örnekleme dahil edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama aracı beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde paydaşların, cinsiyet, branş ve kademe bilgilerini içeren kişisel bilgiler formu yer almıştır. İkinci bölümde ise paydaşların 4+4+4 modeline yönelik bilişsel düzeylerini ölçmek amacıyla doğru-yanlış türünde 20 test maddesi kullanılmıştır.

Örneğin:

Soru: 4+4+4 eğitim modelinde okulöncesi eğitim zorunlu hale gelmiştir. ( ) Doğru ( ) Yanlış

Üçüncü bölümde paydaşların bu modelle ilgili bilgiye ulaşma yolları ve bu bilgi kaynaklarının yeterliliğini belirlemeye yönelik maddeler yer almıştır.

Örneğin:

	5	4	3	2	1
( ) Panel, sempozyum...					
( ) Meslektaş					

Yukarıdaki maddelerin dışında, paydaşların bu modelin gerekliliğine, amacına, bu modelle ilgili eğitim alınıp alınmadığına ve bu değişim sürecinde paydaşların görüşlerinin alınıp alınmadığına ilişkin sorular yer almıştır.

Araştırmanın dördüncü bölümünde, paydaşların bu modele ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik 19 madde yer almıştır. Bu maddeler beşli likert tipinde oluşturulmuştur.

Örneğin:

4+4+4 ile ilgili yayınları takip etmeyi severim. Tamamen katılıyorum- Kesinlikle katılmıyorum

Bu bölüm için güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmıştır. Faktör analizi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi ve Barlett Testi kullanılarak örneklem büyüklüğünün yeterliği ve normallik varsayımı kontrol edilmiştir. KMO değeri ,904 olarak hesaplanmıştır. Bu değer, örneklem büyüklüğünün analize devam etmek için iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Veri setinin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığı ise Barlett Küresellik Testi ile kontrol edilmiştir. Barlett test sonucu anlamlı bulunmuştur. Tek faktörlü olarak düşünülen bu maddelerin testin varyansı 55,94 hesaplanırken madde faktör yükleri ,84 ile ,45 arasında değişmektedir. Ölçme aracının bu bölümünün Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı ,90 olarak hesaplanmıştır.

Geliştirilen ölçme aracı yukarıdaki süreçlerden sonra ilk olarak öğretmenlere ve bu öğretmenlerin idarecilerine uygulanmıştır. Son olarak Gaziantep ilinde faaliyet gösteren eğitimle ilgili Türk Eğitim Sendikası (TES), Eğitim Bir Sendikası (EBS), Aktif-Sen yöneticileri ve AR-GE çalışanlarına uygulanmıştır. İlçe merkezindeki ARGE birimi ve sendikalardaki yetkililere uygulama araştırmacılar aracılığıyla yapılmıştır. Eğitim Sen Sendika yetkilerine ulaşılamadığı için anket uygulanamamıştır.

2.4.Verilerin Analizi

Araştırmada nicel veriler SPSS 20.00 paket programında analiz edilmiştir. Paydaşların bu modele ilişkin genel anlamda bilişsel düzeylerini belirlemek için ortalama, standart sapma, mod, medyan ve ranj değerleri hesaplanmıştır. Paydaşların bilişsel düzeyleri ile ilgili olarak Mutlak başarı yüzdesi de hesaplanmıştır. MBY ortalamasının alınabilecek en yüksek puana bölünmesiyle elde edilmiştir. Öğretmen, STK temsilcileri, idareciler ve ARGE biriminde çalışanların bilişsel düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ise Tek Yönlü ANOVA analizi kullanılmıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ise Tukey testi kullanılmıştır.

Katılımcıların bu modele ilişkin bilgi edinme kaynakları ile ilgili frekans ve yüzde değerleri ve bu kaynakların yeterliliğine ilişkin görüşleri ile ilgili aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır. Ortalamaların yorumlanmasında 1-1,80 arası *çok düşük*, 1,81-2,60 arası *düşük*, 2,61-3,40 arası *orta*, 3,41-4,20 arası *yüksek* ve 4,21-5,00 arası *çok yüksek* dereceleme aralığı kullanılmıştır.

Paydaşların bu modele ilişkin tutumlarını belirlemek için her bir maddeye ilişkin ortalama değerleri hesaplanmıştır. Paydaşların tutumlarında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için ise Tek yönlü ANOVA analizi kullanılmıştır.

Öğretmen, STK temsilcileri, idareciler ve ARGE biriminde çalışanların görüşleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel bir araştırma olması ve veri toplama aracının açık uçlu sorulardan oluşması sebebiyle, elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi yapılarak açık kodlama yöntemine başvurulmuştur (Yıldırım & Şimşek, 2005). Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış olup oluşan metinler satır satır birkaç kez okunup kodlamalar oluşturulmuştur. Daha sonra kodlar bir araya getirilerek ortak yönleri bulunmuş, böylece araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar (kategoriler) ortaya çıkarılmıştır. Belirlenen temalar kapsadığı kodlar ile ilişkili bir biçimde açıklanarak yorumlanmış ve araştırmanın amacı doğrultusunda sonuçlar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

BULGULAR

Bulgular araştırma soruları sırası ile sunulmuştur.

Birinci araştırma sorusu ilgili bulgular

Araştırmada ilk olarak insanların bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olamayacakları düşüncesinden hareketle örnekleme alınan katılımcıların bu modele ilişkin bilişsel düzeyleri belirlenmek istenmiştir. Örnekleme uygulanan 20 doğru-yanlış test maddesine verilen cevapların analizi sonucunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 2: Paydaşların genel olarak 4+4+4 modeline yönelik bilişsel düzeyleri ile ilgili değerler

n	Ortalama	S.S.	Medyan	Mod	Ranj	min	max	MBY %
601	10,08	2,93	10	10	17	0	17	50,40

MBY= Ortalama/alınabilecek en yüksek puan

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 601 paydaşın, 4+4+4 modeline yönelik bilişsel düzeylerinin ortalaması 10,08, medyan ve mod değeri 10 olarak bulunmuştur. Böylece grup dağılımının normal dağılım gösterdiği görülmektedir. 4+4+4 eğitim sistemiyle ilgili sorulan bilgi sorularının zorluk düzeyi orta düzey olarak saptanmış ve bilgi sorularından elde edilen puanların min-max değerleri 0 – 17 olarak bulunmuştur. Soruları tam olarak doğru cevaplayan hiçbir katılımcının olmadığı, bunu karşın “0” alan kişilerin olduğu görülmektedir. MBY bakıldığında %50,40 olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre paydaşların genel anlamda bu modele ilişkin bilişsel düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

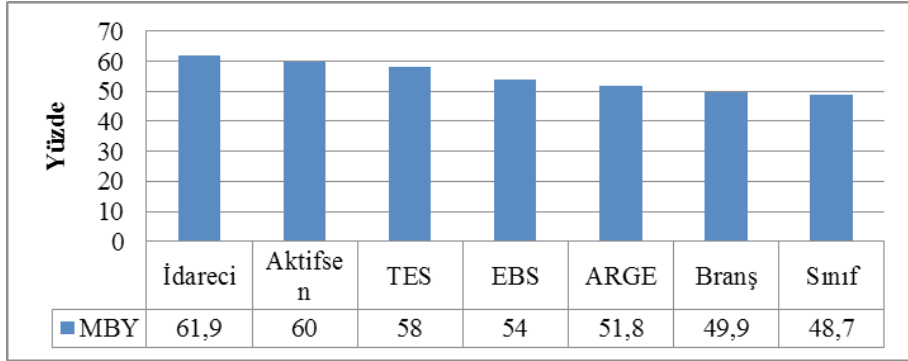
Birinci alt problemde paydaşların bu modele ilişkin bilişsel düzeylerinin değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği de araştırılmıştır. Yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları aşağıda Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen, STK ve İdarecilerin Bilişsel düzeylerine ilişkin ANOVA değerleri

	n	x	MBY	SS	min	max	F	p	Fark
Sınıf	286	9,74	48,7	2,85	4	17			
Branş	95	9,98	49,9	2,93	2	17			
İdareci	38	12,39	61,9	2,94	5	17			
EBS	15	10,8	54	2,90	5	15			
TES	15	11,6	58	2,13	7	14	5,30	,00	Yönetici > Sınıf
AktifSen	6	12,00	60	1,54	9	13			Yönetici > Branş
ARGE	8	10,37	51,8	3,99	3	15			

Tablo 3'deki bulgular incelendiğinde, 4+4+4 modeline ilişkin doğru-yanlış testi maddelerine verdikleri cevaplardan aldıkları puanların en yüksek ortalamasının idarecilere ($x=12,39$) en düşük ortalamasının da sınıf öğretmenlerine ($x=9,74$) ait olduğu görülmektedir. Sendikalar açısından bakıldığında en yüksek ortalamaya Aktif-sen en düşük ortalamaya da Eğitim Bir Sen yöneticilerinin sahip olduğu anlaşılmaktadır. Gruplar arasında bilişsel düzey açısından anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemeye yönelik analiz sonuçları da gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğunu ($F=5,30;p=0,00$) göstermektedir. Tabloda idarecilerin bilişsel düzeylerinin sınıf öğretmenlerinden ve branş öğretmenlerinden daha yüksek ve anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

Tabloda paydaşların bu modele ilişkin mutlak başarı yüzdeleri de yer almaktadır. En yüksek mutlak başarı yüzdesinin idarecilere (%61,9) ve en düşük başarı yüzdesinin sınıf öğretmenlerine (%48,7) ait olduğu görülmektedir.

Grafik 1. Paydaşların Mutlak başarı yüzdeleri

Sonuç olarak, idarecilerin bu modele ilişkin bilişsel düzeylerinin diğerlerine göre yüksek olmakla beraber orta düzeyde olduğu ve diğer paydaşların da bilişsel düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir.

İkinci araştırma sorusu ilgili bulgular

Araştırmada, paydaşların bu modele ilişkin bilgiyi edinme kaynakları bu kaynakların yeterlilik düzeyine ilişkin görüşleri de incelenmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir:

Tablo 4: 4+4+4 eğitim modeliyle ilgili bilgiye ulaşma kaynaklar ve yeterlik düzeyi ile ilgili değerler

Bilgi kaynakları		Kaynakların yeterlilik düzeyi		
%	f		$\bar{X}$	Yorum
13,18	513	İnternet	2,60	Orta
12,28	478	TV programları	2,15	Düşük
11,95	465	MEB eğitim	1,86	Düşük
11,79	459	Gazete haberleri	1,91	Düşük
11,59	451	Meslektaş görüşü	2,00	Düşük
10,15	395	Panel, sempozyum...	1,54	Çok düşük
10,02	390	İnformal tartışmalar	1,80	Düşük
9,99	389	Köşe yazıları	1,67	Çok Düşük
9,04	352	Bilimsel makale	1,59	Çok Düşük
100	3892			

Tablo-4 incelendiğinde, paydaşların bu modele ilişkin bilgiye ulaşmada en çok interneti kullandıkları (%=13,18) bunu sırasıyla TV programları (%=12,28), MEB vermiş olduğu eğitimler (%11,95), gazete haberleri (%11,79), meslektaşları (%11,59), panel-sempozyum gibi bilimsel etkinlikler (%10,15), tartışmalar (%10,02) ve köşe yazarları (%9,99) olduğu görülmektedir. Bilgi edinmede bilimsel makalenin diğerlerine göre en az (%9,04) kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Tabloda paydaşların bilgi edinmede yararlandıkları kaynakların yeterlilik düzeyine ilişkin ortalama değerleri ve yorumları da yer almaktadır. Paydaşların interneti *orta*, TV programları, MEB eğitimleri, gazete haberleri, meslektaşlarının görüşleri, informal tartışmaları düşük ve panel-sempozyum, köşe yazıları ve bilimsel yayınları *çok düşük* düzeyde yeterli gördükleri belirlenmiştir.

Üçüncü araştırma sorusu ilgili bulgular

Araştırmada paydaşların bu değişikliğin temel amacının ne olduğuna ilişkin görüşleri belirlenmek istenmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 5: 4+4+4 modelinin temel amacına ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Amaç	f	%
Bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre mesleki eğitime yönlendirmek	263	41,35
İdeolojik	226	35,53
Toplumun ortalama eğitim seviyesini yükseltmek	147	23,11
Toplam	636	100

Tablo 5'te, paydaşların %41,35 oranında (f=263) bu değişikliğin temel amacının *bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre mesleki eğitime yönlendirmek*, %35,53

oranında (f=226) *ideolojik* ve %23,11 (f=147) oranında *toplumun ortalama eğitim seviyesini yükseltmek* olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Dördüncü araştırma sorusu ilgili bulgular

Bu alt problemde paydaşların 4+4+4 uygulamasının gerekliliğine ilişkin görüşleri analiz edilmiştir. Açık uçlu sorulara verilen cevapların analiz sonuçları aşağıda verilmiştir. İlk olarak paydaşlardan bu modelin gerekliliğine “evet gerekliydi” şeklinde olumlu görüşe sahip olanların cevapları analiz edilmiştir.

Tablo 6: Bu modelin gerekli olduğuna ilişkin görüşlerle ilgili değerler

... için gerekliydi.	STK			Öğretmenler			ARGE	Top.
	EBS (f)	TES (f)	Aktif (f)	Sınıf (f)	Branş (f)	İdareci		
İmam-hatip okullarının açılarak dini eğitim imkanı sağlanması...		3		29	7	7	1	47
Öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun olarak okulların ilkökul-ortaokul şeklinde kademeli hale getirilmesi...				30	5	3		38
Çocukların ilgi, istek ve yeteneklerine göre erken yaşta mesleki yönlendirme yapılması...	4			24	3	3	1	35
Kız ve erkek çocuklar için eğitimde devamlılığın sağlanması (zorunlu eğitim 12 yıl)...	1			10	6	3	1	21
II. Kademedeki öğrencilere ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre okul seçme imkanı tanınması...				14	3	4		21
Okula başlayabilmek için hazır olan 60 aylık çocukların okula başlayabilmesi...	1			14	3			18

Eğitim sisteminin, çağın gerektirdiği şartlara ve değişime uyumlu olması...	1	11	3	15
Önemini yitiren mesleki eğitimin yeniden canlanması ve önem kazanması...		11	1	12
Eğitim sisteminin bilinçli, nitelikli insan yetiştirmesi...		11		11
Programlarda öğrencilerin ilgi ve isteklerine hitap eden seçmeli derslerin olması...		7		7
Eğitim sisteminin öğrencileri geleceğe hazırlayan bir sistem olması...	1	3	1	5
Kültürel farklılıklara ve değerlere yönelik bilincin artmasının desteklenmesi...		3	2	5
Kurumlar arası geçişin sağlanması (yatay-dikkey)...		1	1	2
Yabancı dilin erken yaşta öğrenilmesi		1		1

Tablo-6 genel olarak incelendiğinde, katılımcıların bu modelin gerekli olduğuna ilişkin görüşlerini en yüksek frekansla “İmam-hatip okullarının açılarak dini eğitim imkanı sağlanması” (f=47) gerekçesi ile ön plana çıkarırken “yabancı dilin erken yaşta öğrenilmesi” (f=1) en az frekans ile ön plana çıkmıştır. Katılımcıların bu modelin gerekli olduğuna ilişkin görüşleriyle ilgili en yüksek frekans “İmam-hatip okullarının açılarak dini eğitim imkanı sağlanması” görüşü sınıf öğretmenleri (29), branş öğretmenleri(7), idareciler(7), STK(3) ve Arge(1) olacak şekilde dağılım göstermektedir. “Yabancı dilin erken yaşta öğrenilmesi”ni ise sadece 1 sınıf öğretmeni dile getirmiştir. Genel Değerlendirme olarak katılımcılar en çok “İmam-hatip okullarının açılarak dini eğitim imkanı sağlanması” nı bu modelin gerekli olduğuna ilişkin bir gerekçe gösterirken .”Yabancı dilin erken yaşta öğrenilmesi”ni en az gerekçe olarak göstermişlerdir.

Katılımcıların profillerine göre incelediğimizde Sınıf öğretmenleri *ilkokul ve orta okul şeklinde ayırımın yapılması*, ve *çocukların ilgi ve istidatlarına göre yönlendirme yapılacak olması* açısından olumlu görürken, branş öğretmenleri öncelikle

imam hatip okullarını açılması ve kız ve erkek çocukları için eğitim devamlılığını sağlanmasını öncelikli olarak kabul etmektedirler. İdareciler ise imam hatip okullarının açılması ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre mesleğe yönlendirilmesini öncelik vermişlerdir. Sendika görüşlerini bakıldığında ise Eğitim birsen öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre mesleğe yönlendirilmesini amaç olarak kabul ederken Türk Eğitim Sen ise imam hatip okullarının açılması amaç olarak görmektedir.

Tablo 7: Bu modelin gerekli olmadığına ilişkin görüşlerle ilgili değerler

... den/dan dolayı gerekli değildi.	STK		Öğretmenler			İdareci	ARGE	Top.
	EBS (f)	TES (f)	Aktif (f)	Sınıf (f)	Branş (f)			
Okula başlama yaşının (60-72 ay) çocukların hazırbulunuşluk ve psikolojik durumuna uygun olmaması...	1	2		84	5	4	4	100
Zorunlu 12 yıl eğitimin öğrencileri açık öğretime yönlendirmesi ve diplomasız öğrencileri artırması	3	2	1	37	9	6		58
Okul öncesinin önemini kaybedecek olması		3		29	2	3		37
Ülkemiz şartlarına göre hazırlanmamış olması		3		20	4	2	1	30
Meslek ortaokulu olarak sadece imam-hatip ortaokullarının açılmasıyla ideolojik olarak tek tip öğrenci yetiştirilecek olması		1		16	3		2	22
Mesleki yönlendirmenin erken yaşa alınmasıyla öğrencilerin tercihlerinde bilinçsizce davranabilecek olması				13	1	2		16
Eğitimde eski sistemleri geliştirmek yerine sürekli değiştirmenin işlevsel olmaması				12	1			12
Her bölgenin demografik özelliklerine uymaması				3				3

Tablo-7 incelendiğinde, katılımcıların bu modelin gerekli olmadığına ilişkin görüşleri en yüksek frekansla “Okula başlama yaşının (60-72 ay) çocukların hazırbulunuşluk ve psikolojik durumuna uygun olmaması” (f=100) gerekçesi ön plana çıkarken “Her bölgenin demografik özelliklerine uymaması” (f=3) en az frekans ile ön plana çıkmıştır.

Tabloda katılımcıların bu modelin gerekli olduğuna ilişkin görüşleri en yüksek frekansla “Okula başlama yaşının (60-72 ay) çocukların hazırbulunuşluk ve psikolojik durumuna uygun olmaması” sınıf öğretmenleri (84), branş öğretmenleri(5), idareciler(4), STK(3) ve Arge(4) olacak şekilde dağılım göstermektedir. “Her bölgenin demografik özelliklerine uymaması”nı ise sadece 3 sınıf öğretmeni dile getirmiştir.

Sonuç olarak katılımcılar en çok “Okula başlama yaşının (60-72 ay) çocukların hazırbulunuşluk ve psikolojik durumuna uygun olmaması” nı bu modelin gerekli olduğuna ilişkin bir gerekçe gösterirken .” Her bölgenin demografik özelliklerine uymaması” ni en az gerekçe olarak göstermişlerdir.

STK lar en fazla okul öncesinin önemini kaybetmesi, Zorunlu 12 yıl eğitimin öğrencileri açık öğretime yönlendirmesi ve diplomasız öğrencileri artırması ve Ülkemiz şartlarına göre hazırlanmamış olmasından dolayı itiraz etmektedirler. Sınıf öğretmenleri ise öncelikli olarak “Okula başlama yaşının (60-72 ay) çocukların hazırbulunuşluk ve psikolojik durumuna uygun olmaması” daha sonra ise “Zorunlu 12 yıl eğitimin öğrencileri açık öğretime yönlendirmesi ve diplomasız öğrencileri artırması” itiraz ederken branş öğretmenleri “Zorunlu 12 yıl eğitimin öğrencileri açık öğretime yönlendirmesi ve diplomasız öğrencileri artırması” ve “Okula başlama yaşının (60-72 ay) çocukların hazırbulunuşluk ve psikolojik durumuna uygun olmaması” idareciler de branş öğretmenleri ile paralel düşünmektedir AR-GE birimindekiler ise “Okula başlama yaşının (60-72 ay) çocukların hazırbulunuşluk ve psikolojik durumuna uygun olmaması” yaşına itiraz etmektedirler. Okula başlama yaşından doğan problemler ve 12 eğitimden dolayı kalitesizleşme olacağı düşüncesi en çok itiraz noktaları olmaktadır.

Beşinci araştırma sorusu ilgili bulgular

4+4+4 Eğitim sistemi uygulamaya konulmadan önce eğitim paydaşlarının (öğretmen, veli, öğrenci, yönetici...) fikirleri alınmasının gerekliliğine dair görüşler aşağıda verilmiştir.

Tablo 8: 4+4+4 modeli uygulamaya konulmadan önce eğitim paydaşlarının fikirleri alınmasının gerekliliğine dair görüşler:

<i>Paydaş fikrinin alınması gerekliydi. Çünkü...</i>	STK		Öğretmenler					
	EBS	TES	AKTİF	Sınıf	Branş	İdareci	ARGE	TOP.
Paydaşlar, eğitimin süreçlerinin merkezinde ve sistemden ilk etkilenenler oldukları için önemlidirler.	2	7		173	36	25	5	248

Eğitim sistemlerinin aksayan yönlerini, sorunlarını eksikliklerini, öğrencilerin özelliklerini, toplumun neye hazır olup olmadığını en iyi tespit edecek olan ve bu sorunlara gerçekçi öneriler getirecek olanlar, paydaşlardır.	4	3	48	9	6	2	72
Demokrasi gereği eğitimde işbirliği yapılması sistemin daha başarılı ve faydalı olması açısından gereklidir.	2	2	59	12	8	2	85
Sistemin dayatmacı olmaması ve zaman, enerji ve maddi kaybın olmaması, paydaşların bilgilendirilmesiyle mümkündür.			8	2			10
<i>Paydaş fikrinin alınması gerekli değildir. Çünkü</i>							
Eğitim modeli uzman kişiler tarafından hazırlandığı için sorulmasına gerek yoktur			2				2
İdeolojik olduğu için sorulması gereksizdi.	2			2			4

Tablo-8 incelendiğinde, katılımcıları 4+4+4 modeli uygulamaya konulmadan önce eğitim paydaşlarının fikirleri alınması ya da alınmamasının gerekliliğine ilişkin görüşlerle ilgili en yüksek frekans “*Paydaşlar, eğitimin süreçlerinin merkezinde ve sistemden ilk etkilenenler oldukları için önemlidirler.*”(f=248) olumlu görüşü ön plana çıkarken “*Eğitim modeli uzman kişiler tarafından hazırlandığı için sorulmasına gerek yoktur*” (f=2) en az frekans ile olumsuz görüşü ön plana çıkmıştır.

Tabloda paydaşların bu modelin gerekli olduğuna ilişkin görüşlerle ilgili en yüksek frekans “*Paydaşlar, eğitimin süreçlerinin merkezinde ve sistemden ilk etkilenenler oldukları için önemlidirler*” sınıf öğretmenleri (173), branş öğretmenleri(36), idareciler(25), STK(9) ve Arge(5) olacak şekilde dağılım göstermektedir.” *Eğitim modeli uzman kişiler tarafından hazırlandığı için sorulmasına gerek yoktur*”nı ise sadece 2 sınıf öğretmeni dile getirmiştir.

Sonuç olarak katılımcılar en çok “*Paydaşlar, eğitimin süreçlerinin merkezinde ve sistemden ilk etkilenenler oldukları için önemlidirler*” nı bu modelin gerekli olduğuna ilişkin bir gerekçe gösterirken .” *Eğitim modeli uzman kişiler tarafından hazırlandığı için sorulmasına gerek yoktur*” ni en az gerekçe olarak göstermişlerdir.

Altıncı araştırma sorusu bulgular

Bu bölümde katılımcıların bu modele ilişkin tutumları incelenmiştir. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 9: Paydaşların genel anlamda 4+4+4'e yönelik tutum düzeyleri ile ilgili değerler

Maddeler	$\bar{X}$	Yorum
bilgiler önemlidir.	4,44	Çok Yüksek
bilgilerimi geliştirmek isterim.	4,40	Çok Yüksek
araştırma yapmaktan hoşlanırım.	4,12	Yüksek
tartışmalar önemlidir.	4,08	Yüksek
yayınları takip etmeyi severim.	3,91	Yüksek
bilgi alacağım bir etkinliği sinema/tiyatro, vs gitmeye tercih ederim.	3,65	Yüksek
etkinliklere katılmaktan zevk alırım.	3,64	Yüksek
4+4+4 ile ilgili eksikliklerimi gidermek beni mutlu eder.	3,61	Yüksek
tartışmalara katılmayı tercih ederim.	3,58	Yüksek
Programı destekleyecek etkinlikler düzenlemek isterim.	3,17	Orta
4+4+4'ün öğrencilerin gelişimini destekleyeceğine inanıyorum	2,94	Orta
4+4+4 ile ilgili görevleri yerine getirmekten zevk alırım.	3,07	Orta
4+4+4 sonrası yeni programı uygulamak bana zevk verir	2,89	Orta
4+4+4'ün yararlı bir değişiklik olduğunu düşünüyorum.	2,88	Orta
eğitim sistemimize olumlu bir etkisinin olacağını düşünüyorum.	2,89	Orta
4+4+4 ile yenilenen programı uygulamak zaman kayıdır.	3,27	Orta
4+4+4 düzenlemesinin eğitimle ilgili olmadığını düşünüyorum	3,24	Orta
4+4+4'ten sonra ders yaparken kendimi rahat hissetmiyorum.	3,22	Orta
İmkanım olsa bu 4+4+4 değişikliğini kaldırırım.	2,94	Orta
Genel	3,47*	Yüksek

Tablo 9 incelendiğinde, “bu modelle ilgili bilgiler benim için önemlidir ve bu modelle ilgili bilgilerimi geliştirmek isterim” maddelerinin paydaşlar tarafından **çok yüksek** düzeyde olumlu görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu modelle ilgili araştırma yapmaktan hoşlanırım, tartışmalar önemlidir, yayınları takip etmeyi severim, bu konuyla ilgili bilgi alacağım bir etkinliği sinema/tiyatro vb etkinliğe tercih ederim, bu konuyla ilgili etkinliklere katılmaktan zevk alırım, bu modelle ilgili eksikliklerimi gidermek beni mutlu eder ve bu konuyla ilgili tartışmalara katılmayı tercih ederim maddelerine ilişkin görüşlerinin ortalamasının **yüksek** düzeyde olduğu görülmektedir.

Programı destekleyecek etkinlikler düzenlemek isterim, bu konuyla ilgili görevleri yerine getirmekten zevk alırım, bu değişimin öğrencilerin gelişimini destekleyeceğine inanıyorum, eğitim sistemimize olumlu bir etkisinin olacağını düşünüyorum ve bu değişimin yararlı bir değişiklik olduğunu düşünüyorum maddelerine verilen tepkilerin ortalamasının **orta** düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Tabloda olumsuz ifade olarak yer alan, 4+4+4 ile yenilenen programı uygulamak zaman kaybıdır, düzenlemesinin eğitimle ilgili olmadığını düşünüyorum, bu değişiklikten sonra ders yaparken kendimi rahat hissetmiyorum ve imkanım olsa bu 4+4+4 değişikliğini kaldırırım maddelerine ilişkin verilen tepkilerin ortalamasının da *orta* düzeyde görülmektedir.

Yedinci araştırma sorusu ilgili bulgular

Bu araştırma sorusunda paydaşların 4+4+4'un uygulanma sürecinde ortaya çıkan sorunlara yönelik görüşleri incelenmiştir.

Tablo10: 4+4+4 uygulanma sürecinde ortaya çıkan sorunlara ilişkin görüşler

	STK			Öğretmenler				Top.
	EBS	TES	Aktif	Sınıf	Branş	İdareci	ARGE	
Erken yaşta okula başlamanın öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimini desteklememesi	1	2	1	144	13	12	2	175
Altyapı eksikliği nedeniyle kalabalık sınıflarda düzensizlik yaşanması	5	9	1	102	16	14	4	151
Altyapı eksikliğine bağlı olarak öğretmenlerin norm fazlası durumuna düşmesi		3		74	8	2		87
Ders saatlerinin fazlaşması nedeniyle okul giriş ve çıkış saatlerinde sıkıntı yaratması	1	2	1	49	17	14	2	86
Hazırlıksız ve plansızlık içerisinde, pilot uygulamaların yapılmaması yüzünden düzensizlikler olması		1	1	50	11	4	1	68
Bilgilendirme eksikliği nedeniyle eksikliklerinin yaşanması	1			20	6	4	1	32
Bina yetersizliği nedeniyle kademe ayırımında sıkıntıların yaşanması				20	1	2		23
Seçmeli derslerin fazlaşması ev rehberlik dersinin önemini kaybetmesi				10	4	2		16
İlkokul 1. sınıfta çocuklar arasında yaş farkının yaşanması				15		1		16
Branşlaşmanın 5.sınıfa indirilmesi sonucu branş öğretmeni eksikliğinin yaşanması				7	2	2		11
Okullarda devamsızlık ve disiplin sorunlarını ortaya çıkarması				5	1	1	1	8

Tablo-10 incelendiğinde, paydaşların 4+4+4 uygulanma sürecinde ortaya çıkan sorunlara ilişkin görüşlerle ilgili en yüksek frekansa “*Erken yaşta okula başlamanın öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimini desteklememesi*”(f=175) olumlu görüşü sahipken “*Okullarda devamsızlık ve disiplin sorunlarını ortaya çıkarması*” (f=8) en az frekans ile olumsuz görüşü ön plana çıkmıştır.

Tabloda paydaşların bu modelin gerekli olduğuna ilişkin görüşleri en yüksek frekansla “*Erken yaşta okula başlamanın öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimini desteklememesi*” sınıf öğretmenleri (173), branş öğretmenleri(36), idareciler(25), STK(9) ve ARGE(5) olacak şekilde dağılım göstermektedir.” *Okullarda devamsızlık ve disiplin sorunlarını ortaya çıkarması*”nı ise 5 sınıf öğretmeni, 1 branş öğretmeni, 1 yönetici, 1 ARGE çalışanı dile getirmiştir.

Sonuç olarak katılımcılar en çok “*Erken yaşta okula başlamanın öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimini desteklememesi*” nı bu modelin gerekli olduğuna ilişkin bir gerekçe gösterirken “*Okullarda devamsızlık ve disiplin sorunlarını ortaya çıkarması*” ni en az gerekçe olarak göstermişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, 4+4+4 olarak tanımlanan modelin paydaşların görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilk olarak paydaşların bilişsel alan düzeyleri incelenmiştir. Buna göre soruların zorluk düzeyi orta derece olmasına rağmen hiçbir paydaşın sorulara tam olarak doğru cevap vermediği görülmüştür. Bu durum uygulamaya geçmeden önce paydaşların yeterince bilgilendirilmediğini akla getirmektedir. Elde edilen sonuçlardan idarecilerle sınıf öğretmenleri ve yine idarecilerle branş öğretmenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Mutlak başarıya göre bakıldığında yine mutlak başarısı en yüksek olan paydaş grubu idareciler, en düşük olan paydaş grubu sınıf öğretmenleri olduğu saptanmıştır. Buna neden olarak eğitim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenlerin model hakkında yeterince bilgilendirilmediği söylenebilir. Diğer taraftan yapılan çalışmalarda öğretim elemanları (Kazu & Eroğlu, 2012) ve öğretmen adayları (Gürbüz Türk et al., 2012) da yeterli düzeyde bilgiye sahip değildirler. Ayrıca, alanda yapılan çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin eğitim sistemlerinin başarıya ulaşmasında önemli bir rolü olduğu ortaya konmuştur. McKinsey raporunda 25 ülkenin eğitim sistemi incelenmiş ve başarılı eğitim sistemlerinin ortak noktasının yüksek nitelikli ve doğru kişilerin öğretmen olarak seçmeleri ve bu kişileri aktif bir öğretici olarak yetiştirmeleri olduğu gösterilmiştir (Barber & Mourshed, 2007).

Paydaşların 4+4+4 eğitim modeliyle ilgili bilgiye ulaşılan kaynaklar ve yeterlik düzeyi incelendiğinde en yüksek bilgi edinme kaynağı olarak “internet”, en az ise “bilimsel makale”lerin kullanıldığı görülmektedir. Uygulamadan önce modelin doğru bir biçimde anlaşılmasını sağlayacak panel ve sempozyumu (hizmetçi eğitim), meslektaşlarından bilgi edinmesi ve gazeteden faydalanma da diğer bilgi

edinme kaynakları olarak dile getirilmiştir. Ancak söz konusu kaynakların yeterli düzeyleri oldukça düşük düzeyde saptanmıştır. Bu bağlamda eğitim paydaşlarının 4+4+4 eğitim modeliyle ilgili kapsamlı bir eğitim sürecinden geçmesi gerekliliği ortadadır.

Paydaşların 4+4+4 modelinin temel amacı konusundaki yanıtları incelendiğinde paydaşların çoğunluğu “bireylerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre mesleki eğitime yönlendirmek olduğu” şeklinde görüş belirtmiştir. Bunun dışında paydaşlar sırasıyla 4+4+4 modelinin “ideolojik” ve “toplumun ortalama eğitim seviyesini yükseltmek” gibi amaçlarla ortaya konulduğuna değinmiştir.

Eğitim paydaşlarının 4+4+4’ün gerekliliğine ilişkin görüşleri incelendiğinde, gerekli olduğunu düşünenlerin çoğunluğunu sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğretmenler gerekliliğin nedeni olarak en çok öğrencilerin içinde bulunduğu gelişim dönemine uygun olarak okulların kademeli eğitim dahilinde ayrışması (ilkokul-ortaokul) görüşünü sunmuşlardır. Öğretmenlerin olumlu yönde belirttikleri diğer bir neden ise çocuklara ilgi, istek ve yeteneklerine göre erken yaşta mesleki yönlendirme fikridir. Araştırmaya katılan paydaşların 390 tanesi ise 4+4+4’ün gerekliliğine inanmamaktadır. Bu durum, okula başlama yaşının erken olması (60-72 ay), sınıf öğretmenlerinin norm fazlası durumuna düşmesi ve eğitimin zorunlu hale gelmesi gibi nedenlerle en çok ilişkilendirilmiştir. 4+4+4’ün gerekli bulmayan paydaşların çoğunluğunu sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bunun sebebi olarak da yapılan düzenlemeden (erken başlama yaşı, ders saatlerinin uzaması, norm fazlası sorunu) sınıf öğretmenlerinin daha fazla etkilenmesi gösterilebilir.

Araştırmada paydaşlara yöneltilen diğer bir soru ise uygulamadan önce paydaş fikrinin alınmasının gerekli olup olmadığıdır. Sonuçlara göre paydaşların 415 tanesi uygulamadan önce paydaş fikrinin alınması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Bunun nedeni olarak ise en çok; paydaşlar, eğitimin içinde olup, eğitim işini yapan kişiler olduğu için sistemden ilk etkilenenler olmaları gösterilmiştir. Daha sonra eğitim sistemlerinin aksayan yönlerini, sorunlarını eksikliklerini, öğrencilerin özelliklerini, toplumun neye hazır olup olmadığını en iyi tespit edecek olan ve bu sorunlara gerçekçi öneriler getirecek olanların paydaşlar olması fikridir. Paydaşlardan 6 tanesi de paydaş fikirlerinin alınmasını gereksiz bulmuştur. Buna neden olarak ise “eğitim modeli uzman kişiler tarafından hazırlandığı için sorulmasına gerek yoktur” ve “ideolojik olduğu için sorulması gereksizdir” fikirleri beyan edilmiştir. Sosyal bir sistem olarak eğitim; öğrenci, öğretmen ve eğitim programları öğelerinden oluşmaktadır. Kuşkusuz bu temel öğelerin tümü oldukça önemlidir (Aydın, Şahin, & Topal, 2008). Unutulmamalıdır ki bir eğitim sistemin başarısı onu hayata geçirecek uygulayıcıların niteliği ile doğru orantılıdır. Eğitim reformunda öğretmeni dikkate almada en çarpıcı örnek Fin reformudur. Finlandiya eğitim reformunun başarısında, reformun her aşamasına öğretmen ve yöneticileri katmış olmasının büyük payı vardır. Fin eğitim reformuna rehberlik eden dört temel prensipten birisi, “öğretmen, uzman ve yöneticilerin bilgi ve deneyimlerine güven duyulması”dır (Akpınar & Aydın, 2007). Araştırma bulguları, Eğitim re-

formları sürecinde öğretmen ve eğitim paydaşlarının fikrinin alınması gerekliliğinin sistemin daha sağlıklı bir biçimde ilerlemesi açısından önemini ortaya koymuştur. Nitekim OECD raporu da bu sonucu desteklemektedir. Bu sonuç ışığında uygulama öncesinde öğretmenler ve diğer paydaşların fikirlerine başvurmanın sistemin sağlıklı bir biçimde ilerlemesi açısından önemini ortaya koymaktadır. Politika üreten kişiler eğitim reformunun amaçları üzerinde bir fikir birliği oluşturmalı ve paydaşların, özellikle de öğretmenlerin, politika üretme ve uygulama sürecine aktif bir şekilde katılmasını sağlamalıdır ("OECD Raporu," 2008),

Paydaşların 4+4+4 modeline yönelik tutumları incelendiğinde model ile ilgili bilgileri önemli buldukları ve konuyla ilgili bilgilerini geliştirme ihtiyacı içinde oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda modelin ani bir geçişle yeterli bilgi temeli oluşturulmadan uygulamaya geçilmiş olmasının bu sonuca etki ettiği söylenebilir. Ölçekteki en düşük ortalamaya sahip madde ise "4+4+4'ün yararlı bir değişiklik olduğunu düşünüyorum" şeklindedir. Buna neden olarak da yine paydaşların model konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması nedeniyle bir karmaşa yaşadığı gösterilebilir.

Uygulamada karşılaşılan sorunlarla ilgili, okula başlama yaşının erken yaşa çekilmesi öğrencilerin fiziksel ve zihinsel gelişimini desteklemediği, okullarda altyapı eksikliği, branşlaşma ve okulda devamsızlık ve disiplin sorunlarının yaşandığı sonuçları katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Sonuç olarak araştırmadan elde edilen veriler ışığında eğitim paydaşların 4+4+4 eğitim modeline yönelik yeterli bilgiye sahip olmadığı ve bu yeni eğitim modeli ile ilgili kaygılarının olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte paydaşların eğitim modeline yönelik olumlu görüşlerinin yanı sıra olumsuz görüşleri olduğu da saptanmıştır. Bu durumda geniş kitleleri ilgilendiren ve bir ülkenin gelecekteki yetişmiş insan gücünün niteliğini belirleyecek eğitim reformlarının uygulama sürecinde pilot uygulamasının yapılarak eksiklerinin değerlendirilmesi gerektiği ortadadır.

Kaynakça

Akpınar, Burhan, & Aydın, Kamil. (2007). Türkiye ve Bazı Ülkelerin Eğitim Reformlarının Karşılaştırılması. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*(6), 82-88.

Akpınar, Burhan, Yıldırım, Bilal, & Karahan, Osman. (2012). Eğitimde 4+4+4 Modelinin Sınıf Ve Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Fen Bilimleri Dersi Alan Yeterlikleri Bağlamında Değerlendirilmesi. Paper presented at the 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Bolu.

Akyüz, Yahya. (2009). Türk eğitim tarihi: MÖ 1000-MS 2009: A Pegem Akademi.

Aşkar, Petek; Paykoç, Fersun, Korkut, Fidan, Olkun, Sinan, Yangın, Banu, & Çakıroğlu, Jale. (2006). Yeni öğretim programlarını inceleme ve değerlendirme raporu ilköğretim-online. org. tr.

Aydın, R, Şahin, H, & Topal, T. (2008). Türkiye'de ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştirmede nitekim arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 119-142.

Ayhan, Ahmet. (2002). *Dünden Bugüne Türkiye'de Bilim-Teknoloji ve Geleceğin Teknolojileri*. İstanbul: Beta Basım Yayım.

4+4+4 Modelinin Paydaşlar Bağlamında Değerlendirilmesi: Aktif Katılım mı? Pasif Direniş mi?

Barber, Michael, & Mourshed, Mona. (2007). *How the World's Best-performing Schools Systems Come Out on Top*: McKinsey & Company.

Eğitim Alanındaki Politikaların/Reformların Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler Ekonomik İş Birliği Ve Gelişme Teşkilatı (OECD) Müsteşarlar Toplantısı. (2008): MEB.

Genç, Salih Zeki, & Eryaman, M Yunus. (2008). Değişen değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 89-102.

Gürbüzürk, O., Kasa, B. , & Ersöz, Y. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının 4+4+4 Eğitim Sistemine Yönelik Görüşleri. Paper presented at the 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Bolu.

Güven, İsmail. (2012). The 4+ 4+ 4 School Reform Bill and the Fatih Project: is It a Reform? *Elementary Education Online*, 11(3), 556-577.

Kazu, İ.Y., & Eroğlu, M. . (2012). Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının 12 Yıllık Zorunlu Eğitim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. Paper presented at the 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Bolu.

Kırtak Ad, V. N, & Er, K. O. . (2011). Türkiye ve Malezya Fizik Öğretim Programlarının Karşılaştırılması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, Cilt 5, Sayı 2, Aralık 2011, 312-336.

McMillan, James H, & Schumacher, Sally. (2006). *Research in education: Evidence-based inquiry*. London: Pearson.

MEB. (2012). *12 Yıl Zorunlu Eğitim: Sorular - Cevaplar*. Ankara.

TDK. (Ed.) (2013). *Türk Dil Kurumu*.

Yıldırım, Ali, & Şimşek, Hasan. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçki Yayıncılık.